

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації аспіранта кафедри селекції, насінництва і генетики навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології Полтавського державного аграрного університету Овсяника Олександра Олександровича за темою: «Продуктивність агроценозів конопель посівних (*Cannabis sativa* L.) залежно від елементів технології вирощування в умовах Лівобережного Лісостепу України», що подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальності 201 Агронімія галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство

Актуальність теми дисертації.

Коноплі посівні мають важливий не лише економічний, але й екологічний, енергетичний аспекти. Впровадження конопель посівних здатне значно скоротити застосування хімічних засобів у вирощуванні сільськогосподарських культур, оптимізувати фітосанітарний стан територій та, навіть, зберегти ліси. До цього слід також додати значний культурний і естетичний вплив цієї важливої сільськогосподарської культури. Вирощування конопель посівних в Україні має багатовікову історію, ця унікальна культура відігравала важливу роль у господарствах українців і навіть ввійшла до фольклору. Таким чином з одного боку існує гостра потреба в сировині і продукції коноплярства, з іншого – тривала заборона не сприяла розробці створення нових сортів і технологій вирощування цієї важливої культури. Тому розробка нових адаптивних агротехнік є важливим завданням сьогодення українського АПК і аграрної науки.

Зв'язок теми дисертації з науковими програмами, планами, темами університету та кафедри.

Програма досліджень виконувалася згідно затверджених державних науково-технічних програм: «Інноваційні прийоми підвищення продуктивності та поліпшення якості врожаю сільськогосподарських культур для цільового використання» № 0120U101840 (03.04.2020 р.); «Ефективність гумінових речовин та інгібіторів азоту в технологіях вирощування сільськогосподарських культур», номер державної реєстрації 0123U102826 (07.06.2023 р.).

Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Полягає у самостійному складанні програми досліджень, її реалізації в процесі власної виробничої діяльності, статистичній обробці та інтерпретації результатів. На основі актуальних завдань виробництва автором було сформульовано мету експериментів та визначено шляхи її досягнення. В ході виконання програми досліджень автором було здійснене організаційне керівництво виробничими й науковими процесами, що дало змогу поєднати ці

дві складові й сприяло швидшому впровадженню результатів у виробництво та їхньої оцінки широким колом фахівців.

Обсяг і структура роботи та її методичний рівень.

Дисертація складається з вступу, 7 розділів, висновків, рекомендацій виробництву, списку літературних джерел, і додатків. Робота містить таблиці та ілюстрована рисунками.

Літературний огляд побудований на основі аналізу сучасних джерел, особливий акцент зроблено на критичному осмисленні досягнень зарубіжних вчених. Він викладений лаконічно, але в достатньому для інформованості читача обсязі. Зміст розділу побудовано відповідно до теми роботи, її мети й окреслених завдань. Розділи експериментальної частини тісно корелюють з наведеним оглядом літературних джерел.

У розділі 2 дисертантом наводяться схеми експериментів та методика проведення досліджень. Основний наголос робиться на аналізі та оптимізації ключових агротехнічних факторів управління продуктивністю агроценозів. До них дисертантом віднесено контроль сеgetальної рослинності, оптимізація норм висіву, застосування передпосівної обробки насіння, листова аплікація посівів. На основі реалізації програми досліджень можна зробити висновок про відповідність методів та методик досліджень для проведення польових досліджень у виробничих умовах.

Лабораторні дослідження також є достовірними й репрезентативними. Для статистичної обробки результатів проведених досліджень автором використаний необхідний комплекс статистичного аналізу. Кожен розділ дисертації закінчується змістовними й конкретними висновками, які відповідають загальним висновкам дисертаційної роботи й на основі яких сформульовані логічні рекомендації для вирощування конопель посівних. В додатках до дисертації наведено узагальнені матеріали опрацьованих первинних даних експериментів.

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій.

Програма досліджень виконана за допомогою проведення виробничих дослідів, що дало змогу отримати репрезентативні результати відповідно до умов вирощування та рівня технології вирощування в сучасному енергоозброєному підприємстві. Наукові дослідження проведені на високому методичному, технологічному й організаційному рівнях. Отримані результати мають досить широке впровадження у виробництво. Сформульовані висновки й рекомендації мають цінне практичне значення й дають підґрунтя для розвитку подальших досліджень з коноплями посівними. В цілому робота виконана на високому науково-методичному рівні, висновки й рекомендації підтверджені високими оцінками виробничників і актом впровадження результатів у виробництво.

Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру. Наукова новизна отриманих результатів.

Уперше: встановлено величини впливу комплексу кліматичних факторів на формування врожайності агроценозів *Cannabis sativa* L. залежно від елементів технології вирощування; встановлено особливості впливу гербіцидів на контроль сегетальної рослинності й урожайність конопель посівних; встановлено, що використання гумінових речовин для передпосівної обробки насіння конопель та листової аплікації є ефективним прийомом збільшення врожайності насіння та соломи.

Наукове і практичне значення результатів дослідження.

За результатами досліджень оптимізовано технологію вирощування конопель посівних в аспекті контролю чисельності сегетальної рослинності в агроценозах. Незважаючи на високу біологічну конкурентоздатність, рослини *Cannabis sativa* можуть значно знизити показники продуктивності в разі численного засмічення бур'янами. Встановлено, що використання з цією метою гербіцидів потребує ретельного контролю за нормами препаратів і особливостями діючої речовини, оскільки це може призвести до негативної дії хімічних засобів на рослини конопель і, як наслідок, до зменшення врожайності.

Удосконалено систему удобрення *Cannabis sativa* за допомогою застосування передпосівної обробки насіння стимуляторами росту гумінової природи та позакореневої аплікації рослин гуміновими речовинами сумісно із використанням фунгіцидів.

Встановлена економічна ефективність і доцільність використання гербіцидів, комплексних мінеральних добрив та гумінових препаратів для отримання стабільної врожайності продукції конопель посівних.

Повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих із співавторами та зарахованих за темою дисертації.

За темою дисертаційної роботи автором підготовано необхідну кількість публікаційних матеріалів для публічного захисту. Серед публікацій – 1 стаття у виданні, яке індексується міжнародними наукометричними базами рівня Q2, 3 статті – у фахових наукових періодичних виданнях України, 4 тези у матеріалах конференцій.

Список праць, опубліковані за темою дисертації:

Наукові праці, опубліковані у виданнях, що індексуються Scopus

1. Marenych, M., Ovsianyk, O., Semenov, A., Hanhur, V., Yurchenko, S., Bahan, A., Shakalii, S., Marinich, L., & Laslo, O. Features of quality management of industrial hemp products (*Cannabis sativa* L). *Journal of Ecological Engineering*, 27(5). 233–246. <https://doi.org/10.12911/22998993/216446>.

Наукові праці у фахових виданнях України

2. Маренич, М. М., & Овсяник, О. О. (2025). Особливості контролю сегетальної рослинності в посівах конопель посівних (*Cannabis sativa* L.). *Scientific Progress & Innovations*, 28(2), 18–22. <https://doi.org/10.31210/spi2025.28.02.03>.

3. Ovsianyk O. O., & Marenych M. M. (2025). The influence of fertilisers and pre-sowing seed treatment on the yield of industrial hemp (*Cannabis sativa* L.). *Scientific and Technical Bulletin of Livestock farming institute of NAAS*, 134, 228–237. <https://doi.org/10.32900/2312-8402-2025-134-228-237>.

4. Овсяник О. О., Маренич М. М. (2025). Формування урожайності конопель посівних (*Cannabis sativa* L.) залежно від забур'яненості посівів. *Scientific Progress & Innovations*, 28(3), 32–36. <https://doi.org/10.31210/spi2025.28.03.05>.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

1. Овсяник, О. О., & Тараненко, С. В. (2023). Збільшення сегменту вирощування конопель технічних в Україні. *Урожайність та якість продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування, присвячена 90-річчю з дня народження професора Г. П. Жемели : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.* С. 79–82.

2. Овсяник О. О. Особливості насінництва конопель посівних (*Cannabis sativa* L.) залежно від напрямів використання. *Сучасний стан та розвиток вітчизняного насінництва сільськогосподарських культур на шляху інтеграції у світову насінневу спільноту: матеріали науково-практичної конференції з проблем насінництва* (28 лютого 2025 р. / СГІ – НЦНС, м. Одеса, Україна), 2025. С. 114–115.

3. Маренич М. М., Овсяник О. О. Вплив сортових властивостей на господарсько-цінні ознаки конопель посівних. *Сучасні напрями та досягнення селекції і насінництва сільськогосподарських культур: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції* (31 березня 2025 року) / Редкол.: М.М. Маренич (відп. ред.) та ін. Полтава: ПДАУ, 2025. С. 31–32.

4. Ovsianyk O. O. Quality management characteristics of hemp products. *Урожайність та якість продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування, присвячена пам'яті професора Г. П. Жемели: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.* (м. Полтава, 30 вересня 2025 р.). Полтава : ПДАУ, 2025. С. 94–96.

Дотримання принципів академічної доброчесності. Експертиза на текстові запозичення не виявила академічного плагиату, аналіз роботи не виявив фабрикації чи фальсифікації результатів досліджень. Дисертаційна робота є завершеною науковою працею, а отримані результати є репрезентативними й апробованими у виробничих умовах.

Висновок

Дисертаційна робота Овсяника Олександра Олександровича на тему: «Продуктивність агроценозів конопель посівних (*Cannabis sativa* L.) залежно від елементів технології вирощування в умовах Лівобережного Лісостепу України» оформлена згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації»

та МОН України від 31.05.2019 №759 (зі змінами і доповненнями), є завершеною науковою роботою, яка має вагомий доробок у розвиток галузі коноплярства для АПК України. Робота виконана на актуальну тему, має значний аспект наукової новизни. Дисертація оформлена відповідно методичних вимог, стиль викладу матеріалу – науковий, за наповненням вона має значне теоретичне та практичне й прикладне значення. Рівень і обсяг виконаних досліджень відповідає вимогам, які передбачені Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 зі змінами й доповненнями) і рекомендована до проведення публічного захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 201 Агрономія.

Рішення прийняте відкритим голосуванням:

за – 23

проти – 0

утримались – 0.

Голова засідання:

гарант ОНП, доктор сільськогосподарських наук,
професор, завідувач кафедри землеробства і
агрохімії ім. В. І. Сазанова, Полтавського
державного аграрного університету

 Сергій ПОСПЄЛОВ

Секретар засідання

кандидат сільськогосподарських наук,
доцент, доцент кафедри селекції,
насінництва і генетики

 Наталія ШОКАЛО

01 квітня 2026 р.

